

HOOFDSTUK 2 DE WROK VAN ACHILLES (I, 1-247)

1. DE PEST (I, 1-100)

a. Het begin van de Ilias (I, 1-7)

1 Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἴαχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
ἥρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεύχε κύνεσσιν
5 οἰωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή,
ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
Ἄτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.

2. DE RUZIE TUSSEN AGAMEMNON EN ACHILLES (I, 101-247)

a. Agamemnon vaart tegen Calchas uit (I, 101-120)

Ἦτοι ὅ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
ἦρωσ' Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφὶ μέλαιναί
πίμπλαντ', ὅσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι εἵκτην·
105 Κάλχαντα πρώτιστα κάκ' ὀσσομένοσ προσέειπε·
“Μάντι κακῶν, οὐ πώ ποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας·
αἰεὶ τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
ἐσθλὸν δ' οὔτε τί πω εἶπας ἔπος οὔτ' ἐτέλεσσας·
καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορεύεις
110 ὡς δὴ τοῦδ' ἔνεκά σφιν ἐκηβόλος ἄλγεα τεύχει,
οὔνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσηΐδος ἀγλά' ἄποινα
οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
οἴκοι ἔχειν· καὶ γάρ ῥα Κλυταιμνήστρης προβέβουλα
κουριδίης ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἔθέν ἐστι χερεῖων,
115 οὐ δέμασ οὐδὲ φυήν, οὔτ' ἄρ φρένας οὔτέ τι ἔργα.
Ἄλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον·

βούλομ' ἐγὼ λαὸν σῶν ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι·

αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ' ἐτοιμάσατ', ὄφρα μὴ οἶος

Ἄργείων ἀγέραςτος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε·

120 λεύσσετε γὰρ τό γε πάντες ὅ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλη.”

b. Achilles wijst de eis van Agamemnon af (I, 121-129)

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·

“ Ἄτρεΐδη κύδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,

πῶς γάρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί;

Οὐδέ τί που ἴδμεν ξυνήϊα κείμενα πολλά·

125 ἀλλὰ τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται,

λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν.

Ἄλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῶ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ

τριπλῆ τετραπλῆ τ' ἀποτείσομεν, αἴ κέ ποθι Ζεὺς

δῶσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι.”

c. Chryseïis moet teruggebracht worden (I, 130-147)

- 130 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων·
“Μὴ δὴ οὕτως, ἀγαθὸς περ ἔων, θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ,
κλέπτε νόω, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
Ἴηθέλεις, ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἔμ' αὐτως
ἦσθαι δευόμενον, κέλευαι δέ με τήνδ' ἀποδοῦναι;
- 135 Ἄλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί,
ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται·
εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι
ἦ τεὸν ἢ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἢ Ὀδυσῆος
ἄξω ἐλών· ὁ δέ κεν κεχολώσεται ὄν κεν ἴκωμαι.
- 140 Ἄλλ' ἦτοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεσθα καὶ αὐτίς,
νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλα διαν,
ἐν δ' ἐρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἐκατόμβην
θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσηΐδα καλλιπάρηον
βήσομεν· εἷς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουλευφόρος ἔστω,
- 145 ἢ Αἴας ἢ Ἰδομενεὺς ἢ διος Ὀδυσσεὺς
ἢ ἐ σὺ, Πηλεΐδη, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
ὄφρ' ἡμῖν ἐκάεργον ἰλάσσειαι ἱερὰ ῥέξας.”

d. De Trojanen hebben mij nooit iets misdaan (I, 148-160)

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
“ὦ μοι, ἀναιδείην ἐπειμένε, κερδαλεόφρον,
150 πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθεται Ἀχαιῶν
ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἴφι μάχεσθαι;
Οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἔνεκ' ἤλυθον αἰχμητῶν
δεῦρο μαχισόμενος, ἐπεὶ οὐ τί μοι αἴτιοί εἰσιν·
οὐ γὰρ πῶ ποτ' ἐμὰς βοῦς ἤλασαν οὐδὲ μὲν ἵππους,
155 οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ ἐριβόλακι βωτιανείρῃ
καρπὸν ἐδηλήσαντ', ἐπεὶ ἢ μάλα πολλὰ μεταξὺ
οὔρεά τε σκιόεντα θάλασσά τε ἠχέεσσα·
ἀλλὰ σοί, ὦ μέγ' ἀναιδές, ἅμ' ἐσπόμεθ', ὄφρα σὺ χαίρης,
τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ σοί τε, κυνῶπα,
160 πρὸς Τρώων· τῶν οὐ τι μετατρέπη οὐδ' ἀλεγίζεις.”

e. Ik ga terug naar Phthia (I, 161-171)

“καὶ δὴ μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,

ὧ ἔπι πολλὰ μόγησα, δόσαν δέ μοι υἱες Ἀχαιῶν.

Οὐ μὲν σοὶ ποτε ἴσον ἔχω γέρας, ὅππότε Ἀχαιοὶ

Τρώων ἐκπέρσωσ' εὖ ναιόμενον πτολίεθρον·

165 ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυαῖκος πολέμοιο

χεῖρες ἐμαὶ διέπουσ'· ἀτὰρ ἦν ποτε δασμὸς ἴκηται,

σοὶ τὸ γέρας πολὺ μείζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε

ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεὶ κε κάμω πολεμίζων.

Νῦν δ' εἶμι Φθίηνδ', ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν ἐστιν

170 οἴκαδ' ἴμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδέ σ' οἴω

ἐνθάδ' ἄτιμος ἐὼν ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν.”

f. Achilles moet Briseïs afstaan (I, 172-187)

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·

“Φεῦγε μάλ', εἴ τοι θυμὸς ἐπέσσυται, οὐδέ σ' ἔγωγε

λίσσομαι εἵνεκ' ἐμεῖο μένειν· πᾶρ' ἔμοιγε καὶ ἄλλοι

175 οἳ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεὺς.

Ἔχθιστος δέ μοί ἐσσι διοτρεφέων βασιλῆων·

αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε·

εἰ μάλα καρτερός ἐσσι, θεὸς που σοὶ τό γ' ἔδωκεν·

οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοῖς ἐτάροισι

180 Μυρμιδόνεσσιν ἄνασσε, σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω,

οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος· ἀπειλήσω δέ τοι ᾧδε·

ὡς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσηΐδα Φοῖβος Ἀπόλλων,

τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηὶ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισι

πέμπω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηΐδα καλλιπάρηον

185 αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε, τὸ σὸν γέρας, ὄφρ' ἐὺ εἰδῆς

ὅσσον φέρτερός εἰμι σέθεν, στυγέη δὲ καὶ ἄλλος

ἴσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ ὁμοιωθῆμεναι ἄντην.”

HOOFDSTUK 3 HECTOR EN PARIS (VI, 237-502)

1. HECTOR IS TERUG IN DE STAD (VI, 237-368)

c. Hector ontmoet Paris (VI, 313-331)

Ἔκτωρ δὲ πρὸς δώματ' Ἀλεξάνδροιο βεβήκει
καλά, τὰ ῥ' αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν οἱ τότε ἄριστοι
315 ἦσαν ἐνὶ Τροίῃ ἐριβόλακι τέκτονες ἄνδρες,
οἱ οἱ ἐποίησαν θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλὴν
ἐγγύθι τε Πριάμοιο καὶ Ἔκτορος, ἐν πόλει ἄκρη.
Ἐνθ' Ἔκτωρ εἰσηλθε Διὶ φίλος, ἐν δ' ἄρα χειρὶ
ἔγχος ἔχ' ἑνδεκάπηχυ· πάροιθε δὲ λάμπετο δουρὸς
320 αἰχμὴ χαλκείη, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης.
Τὸν δ' εὖρ' ἐν θαλάμῳ περικαλλέα τεύχε' ἔποντα,
ἀσπίδα καὶ θώρηκα, καὶ ἀγκύλα τόξ' ἀφόωντα·
Ἄργεϊ δ' Ἑλένη μετ' ἄρα δμῶησι γυναιξίν
ἦστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευε.
325 Τὸν δ' Ἔκτωρ νεΐκεσσαν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι·
“Δαίμόνι, οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ.
Λαοὶ μὲν φθινύθουσι περὶ πτόλιν αἰπύ τε τεῖχος

μαρνάμενοι· σέο δ' εἶνεκ' αὕτη τε πτόλεμός τε

ἄστυ τόδ' ἀμφιδέδηε· σὺ δ' ἂν μαχέσαιο καὶ ἄλλω,

330 ὄν τινά που μεθιέντα ἴδοις στυγεροῦ πολέμοιο.

Ἄλλ' ἄνα, μὴ τάχα ἄστυ πυρὸς δηϊοιο θέρηται.”

d. De reactie van Paris (VI, 332-341)

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·

“Ἐκτορ, ἐπεὶ με κατ' αἴσαν ἐνείκεσας οὐδ' ὑπὲρ αἴσαν,

τοῦνεκά τοι ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον·

335 οὐ τοι ἐγὼ Τρώων τόσσον χόλω οὐδὲ νεμέσσι

ἤμην ἐν θαλάμῳ, ἔθελον δ' ἄχει προτραπέσθαι.

Νῦν δέ με παρειποῦς ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσιν

ὄρμησ' ἐς πόλεμον· δοκέει δέ μοι ὦδε καὶ αὐτῷ

λώϊον ἔσσεσθαι· νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας.

340 Ἄλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, Ἀρήϊα τεύχεα δύω·

ἢ ἴθ', ἐγὼ δὲ μέτειμι· κιχήσεσθαι δέ σ' οὔω.”

e. Helena geeft zichzelf de schuld (VI, 342-358)

“Ὡς φάτο, τὸν δ’ οὐ τι προσέφη κορυθαίολος Ἴκτωρ·
τὸν δ’ Ἑλένη μύθοισι προσηύδα μειλιχίοισι·
“Δᾶερ ἐμεῖο κυνὸς κακομηχάνου ὀκρυοέσσης,
345 ὥς μ’ ὄφελ’ ἦματι τῷ ὅτε με πρῶτον τέκε μήτηρ
οἴχεσθαι προφέρουσα κακὴ ἀνέμοιο θύελλα
εἰς ὄρος ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
ἔνθα με κῦμ’ ἀπόερσε πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε γ’ ὦδε θεοὶ κακὰ τεκμήραντο,
350 ἀνδρὸς ἔπειτ’ ὄφελλον ἀμείνωνος εἶναι ἄκοιτις,
ὃς ἤδη νέμεσίν τε καὶ αἴσχεα πόλλ’ ἀνθρώπων.
Τούτῳ δ’ οὔτ’ ἄρ νῦν φρένες ἔμπεδοι οὔτ’ ἄρ’ ὀπίσσω
ἔσσονται· τῷ καὶ μιν ἐπαυρήσεσθαι οἴω.
Ἄλλ’ ἄγε νῦν εἴσελθε καὶ ἔζεο τῷδ’ ἐπὶ δίφρῳ,
355 δᾶερ, ἐπεὶ σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν
εἵνεκ’ ἐμεῖο κυνὸς καὶ Ἀλεξάνδρου ἔνεκ’ ἄτης,
οἷσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόρον, ὡς καὶ ὀπίσσω
ἀνθρώποισι πελώμεθ’ ἀοίδιμοι ἔσσομένοισι.”

f. Hector laat zich niet overhalen (VI, 359-368)

Τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἴκτωρ·
360 “μή με κάθιζ', Ἑλένη, φιλέουσά περ· οὐδέ με πείσεις·
ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐπέσσυται ὄφρ' ἐπαμύνω
Τρώεσσ', οἳ μέγ' ἐμείο ποθὴν ἀπεόντος ἔχουσιν.
Ἄλλὰ σύ γ' ὄρνυθι τοῦτον, ἐπειγέσθω δὲ καὶ αὐτός,
ὥς κεν ἔμ' ἔντοσθεν πόλιος καταμάρψῃ ἐόντα.
365 Καὶ γὰρ ἐγὼν οἴκόνδε ἐλεύσομαι, ὄφρα ἴδωμαι
οἰκῆας ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἱόν.
Οὐ γὰρ οἶδ' εἰ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἴξομαι αὐτίς,
ἢ ἤδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοῖ δαμόωσιν Ἀχαιῶν.”

HOOFDSTUK 4 ZEUS EN HERA (XV, 1-79)

b. Hera zweert een dure eed (XV, 34-46)

“Ὡς φάτο, ρίγησεν δὲ βοῶπις πότνια Ἥρη,
35 καί μιν φωνήσασ’ ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
“Ἴστω νῦν τόδε Γαῖα καὶ Οὐρανὸς εὐρύς ὑπερθε
καὶ τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ, ὅς τε μέγιστος
ὄρκος δεινότατός τε πέλει μακάρεσσι θεοῖσι,
σή θ’ ἱερὴ κεφαλὴ καὶ νοῦτερον λέχος αὐτῶν
40 κουρίδιον, τὸ μὲν οὐκ ἂν ἐγὼ ποτε μὰ ψ ὁμόσαιμι·
μὴ δι’ ἐμὴν ἰότητα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
πημαίνει Τρῳάς τε καὶ Ἑκτορα, τοῖσι δ’ ἀρήγει,
ἀλλὰ που αὐτὸν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει,
τειρομένους δ’ ἐπὶ νηυσὶν ἰδὼν ἐλέησεν Ἀχαιοῦς.
45 Αὐτὰρ τοι καὶ κείνῳ ἐγὼ παραμυθησαίμην
τῇ ἴμεν ἢ κεν δὴ σύ, κελαινεφές, ἡγεμονεύης.”

c. Zeus laat Poseidon terugroepen uit de strijd (XV, 47-64)

“Ὡς φάτο, μείδησεν δὲ πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
καὶ μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
“Εἰ μὲν δὴ σύ γ’ ἔπειτα, βοῶπις πότνια Ἥρη,
50 ἴσον ἐμοὶ φρονέουσα μετ’ ἀθανάτοισι καθίζεις,
τῶ κε Ποσειδάων γε, καὶ εἰ μάλα βούλεται ἄλλη,
αἶψα μεταστρέψει νόον μετὰ σὸν καὶ ἐμὸν κῆρ.
Ἄλλ’ εἰ δὴ ῥ’ ἐτεόν γε καὶ ἀτρεκέως ἀγορεύεις,
ἔρχεο νῦν μετὰ φύλα θεῶν, καὶ δεῦρο κάλεσσον
55 Ἴριν τ’ ἐλθέμεναι καὶ Ἀπόλλωνα κλυτότοξον,
ὄφρ’ ἢ μὲν μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
ἔλθη, καὶ εἴησι Ποσειδάωνι ἄνακτι
παυσάμενον πολέμοιο τὰ ἅ πρὸς δώμαθ’ ἰκέσθαι,
Ἔκτορα δ’ ὀτρύνησι μάχην ἐς Φοῖβος Ἀπόλλων,
60 αὐτίς δ’ ἐμπνεύσει μένος, λελάθη δ’ ὀδυνάων,
αἶ νῦν μιν τείρουσι κατὰ φρένας, αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
αὐτίς ἀποστρέψησιν ἀνάγκιδα φύζαν ἐνόρσας,
φεύγοντες δ’ ἐν νηυσὶ πολυκλήϊσι πέσωσι
Πηλεΐδεω Ἀχιλῆος·

d. Zeus voorspelt het verloop van de oorlog (XV, 64-79)

“ὁ δ’ ἀνστήσει ὄν ἐταῖρον

- 65 Πάτροκλον· τὸν δὲ κτενεῖ ἔγχεϊ φαίδιμος Ἴκτωρ
Ἴλίου προπάροιθε, πολέας ὀλέσαντ’ αἰζηοὺς
τοὺς ἄλλους, μετὰ δ’ υἱὸν ἐμὸν Σαρπηδόνα διον.
Τοῦ δὲ χολωσάμενος κτενεῖ Ἴκτορα διος Ἀχιλλεύς.
Ἴκτωρ τοῦ δ’ ἄν τοι ἔπειτα παλίωξιν παρὰ νηῶν
70 αἰὲν ἐγὼ τεύχοιμι διαμπερές, εἰς ὃ κ’ Ἀχαιοὶ
Ἴλιον αἰπὺ ἔλοιεν Ἀθηναίης διὰ βουλᾶς.
Τὸ πρὶν δ’ οὔτ’ ἄρ’ ἐγὼ πάυω χόλον οὔτε τιν’ ἄλλον
ἀθανάτων Δαναοῖσιν ἀμυνέμεν ἐνθάδ’ ἐάσω,
πρὶν γε τὸ Πηλεΐδαο τελευτηθῆναι ἐέλδωρ,
75 ὥς οἱ ὑπέστην πρῶτον, ἐμῶ δ’ ἐπένευσα κάρητι,
ἥματι τῷ ὅτ’ ἐμεῖο θεὰ Θέτις ἦψατο γούνων,
λίσσομένη τιμῆσαι Ἀχιλλῆα πτολίπορθον.”
“Ὡς ἔφατ’, οὐδ’ ἀπίθησε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
βῆ δ’ ἐξ Ἰδαίων ὀρέων ἐς μακρὸν Ὀλυμπον.

HOOFDSTUK 6 PATROCLUS (XVI, 1-867)

4. DE DOOD VAN PATROCLUS (XVI, 783-867)

b. Patroclus wordt in de rug getroffen (XVI, 801-817)

Πᾶν δέ οἱ ἐν χεῖρεσσιν ἄγη δολιχόσκιον ἔγχος,
βριθὸν μέγα στιβαρὸν κεκορυθμένον· αὐτὰρ ἀπ' ὤμων
ἄσπις σὺν τελαμῶνι χαμαὶ πέσε τερμιόεσσα.

Λῦσε δέ οἱ θώρηκα ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων.

805 Τὸν δ' ἄτη φρένας εἶλε, λύθεν δ' ὑπὸ φαίδιμα γυῖα,

στῆ δὲ ταφῶν· ὅπιθεν δὲ μετάφρενον ὄξεϊ δουρὶ

ὤμων μεσσηγὺς σχεδόθεν βάλε Δάρδανος ἀνὴρ,

Πανθοΐδης Εὐφορβος, ὃς ἠλικίην ἐκέκαστο

ἔγχεϊ θ' ἵπποσύνη τε πόδεσσί τε καρπαλίμοισι·

810 καὶ γὰρ δὴ τότε φῶτας ἐείκοσι βῆσεν ἀφ' ἵππων,

πρῶτ' ἐλθὼν σὺν ὄχεσφι, διδασκόμενος πολέμοιο·

ὃς τοι πρῶτος ἐφῆκε βέλος, Πατρόκλεες ἵππεῦ,

οὐδὲ δάμασσ'· ὁ μὲν αὐτίς ἀνέδραμε, μίκτο δ' ὀμίλω,

ἐκ χροὸς ἀρπάξας δόρυ μείλινον, οὐδ' ὑπέμεινε

815 Πάτροκλον γυμνόν περ έόντ' έν δηϊοτήτι.

Πάτροκλος δέ θεοῦ πληγή καὶ δουρὶ δαμασθεὶς

ἄψ' έτάρων εἰς έθνος έχάζετο κήρ' άλεείνων.

c. Hector geeft de genadeslag (XVI, 818-829)

Ἔκτωρ δ' ὡς εἶδεν Πατροκλῆα μεγάθυμον
ἄψ ἀναχαζόμενον, βεβλημένον ὀξεῖ χαλκῶ,
820 ἀγχιμόλον ρά οἱ ἦλθε κατὰ στίχας, οὔτα δὲ δουρὶ
νεΐατον ἐς κενεῶνα, διαπρὸ δὲ χαλκὸν ἔλασσε·
δούπησεν δὲ πεσῶν, μέγα δ' ἤκαχε λαὸν Ἀχαιῶν·
ὡς δ' ὅτε σὺν ἀκάμαντα λέων ἐβιήσατο χάρμη,
ὥ τ' ὄρεος κορυφῆσι μέγα φρονέοντε μάχεσθον
825 πίδακος ἀμφ' ὀλίγης· ἐθέλουσι δὲ πιέμεν ἄμφω·
πολλὰ δέ τ' ἀσθμαίνοντα λέων ἐδάμασσε βίηφιν·
ὥς πολέας πεφνόντα Μενoitίου ἄλκιμον υἱὸν
Ἔκτωρ Πριαμίδης σχεδὸν ἔγγει θυμὸν ἀπηύρα,
καὶ οἱ ἐπευχόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

d. Hector bespot Patroclus (XVI, 830-842)

- 830 “Πάτροκλ', ἦ που ἔφησθα πόλιν κεραϊζέμεν ἀμήν,
Τρωϊάδας δὲ γυναῖκας ἐλεύθερον ἦμαρ ἀπούρας
ἄξειν ἐν νήεσσι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
νήπιε· τάων δὲ πρόσθ' Ἔκτορος ὠκέες ἵπποι
ποσσὶν ὀρωρέχεται πολεμίζειν· ἔγχεϊ δ' αὐτὸς
- 835 Τρωσὶ φιλοπτολέμοισι μεταπρέπω, ὃ σφιν ἀμύνω
ἦμαρ ἀναγκαῖον· σὲ δέ τ' ἐνθάδε γῦπες ἔδονται.
Ἄ δειλ', οὐδέ τοι ἐσθλὸς ἐὼν χραίσμησεν Ἀχιλλεύς,
ὅς πού τοι μάλα πολλὰ μένων ἐπετέλλετ' ἰόντι·
Μή μοι πρὶν ἰέναι, Πατρόκλεες ἵπποκέλευθε,
840 νῆας ἔπι γλαφυράς, πρὶν Ἔκτορος ἀνδροφόνιο
αἱματόεντα χιτῶνα περὶ στήθεσσι δαΐξαι.
Ὡς πού σε προσέφη, σοὶ δὲ φρένας ἄφροني πείθε.”

e. Patroclus voorspelt Hector zijn voorspoedige dood (XVI, 843-854)

Τὸν δ' ὀλιγοδρανέων προσέφησ, Πατρόκλεες ἵπευ·

“Ἦδη νῦν, Ἴκτορ, μεγάλ' εὐχεο· σοὶ γὰρ ἔδωκε

845 νίκην Ζεὺς Κρονίδης καὶ Ἀπόλλων, οἳ με δάμασσαν

ῥηιδίως· αὐτοὶ γὰρ ἀπ' ὤμων τεύχε' ἔλοντο.

Τοιοῦτοι δ' εἶ πέρ μοι ἐείκοσιν ἀντεβόλησαν,

πάντες κ' αὐτόθ' ὄλοντο ἐμῶ ὑπὸ δουρὶ δαμέντες.

Ἄλλά με μοῖρ' ὀλοή καὶ Λητοῦς ἔκτανεν υἱός,

850 ἀνδρῶν δ' Εὐφορβος· σὺ δέ με τρίτος ἐξεναρίζεις.

Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν·

οὐ θην οὐδ' αὐτὸς δηρὸν βέη, ἀλλά τοι ἦδη

ἄγχι παρέστηκεν θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή,

χερσὶ δαμέντ' Ἀχιλῆος ἀμύμονος Αἰακίδαο.”

f. Patroclus sterft (XVI, 855-867)

855 Ὡς ἄρα μιν εἰπόντα τέλος θανάτοιο κάλυψε·
ψυχὴ δ' ἐκ ῥεθέων παμένη Ἄϊδόσδε βεβήκει,
ὄν πότμον γοόωσα, λιποῦσ' ἀνδροτῆτα καὶ ἦβην.
Τὸν καὶ τεθνηῶτα προσηύδα φαίδιμος Ἴκτωρ·
“Πατρόκλεις, τί νύ μοι μαντεύεαι αἰπὺν ὄλεθρον;
860 Τίς δ' οἶδ' εἶ κ' Ἀχιλεὺς, Θέτιδος πάϊς ἠὔκόμοιο,
φθῆη ἐμῶ ὑπὸ δουρὶ τυπεῖς ἀπὸ θυμὸν ὀλέσσαι;”
Ὡς ἄρα φωνήσας δόρυ χάλκεον ἐξ ὠτειλῆς
εἴρυσε λάξ προσβάς, τὸν δ' ὕπτιον ὡς ἀπὸ δουρός.
Αὐτίκα δὲ ξὺν δουρὶ μετ' Αὐτομέδοντα βεβήκει,
865 ἀντίθεον θεράποντα ποδώκεος Αἰακίδαο·
ἴετο γὰρ βαλέειν· τὸν δ' ἔκφερον ὠκέες ἵπποι
ἄμβροτοι, οὓς Πηληϊ θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα.

HOOFDSTUK 7 HET VERDRIET OM PATROCLUS (XIX, 1-337)

2. VERDRIET OM PATROCLUS (XIX, 282-337)

a. Briseïs ziet het lijk van Patroclus (XIX, 282-286)

Βρισηΐς δ' ἄρ' ἔπειτ', ἰκέλη χρυσέη Ἀφροδίτη,

ὡς ἶδε Πάτροκλον δεδαϊγμένον ὀξεί χαλκῶ,

ἀμφ' αὐτῶ χυμένη λίγ' ἐκώκυε, χερσὶ δ' ἄμυσσε

285 στήθεά τ' ἠδ' ἀπαλὴν δειρὴν ἰδὲ καλὰ πρόσωπα.

Εἶπε δ' ἄρα κλαίουσα γυνὴ εἴκυῖα θεῆσι·

b. Briseïs treurt om Patroclus (XIX, 287-302)

“Πάτροκλέ μοι δειλῆ πλειῖστον κεχαρισμένε θυμῷ,
ζῶν μὲν σε ἔλειπον ἐγὼ κλισίηθεν ἰοῦσα,
νῦν δέ σε τεθνηῶτα κιχάνομαι, ὄρχαμε λαῶν,
290 ἄψ ἀνιοῦσ’ ὥς μοι δέχεται κακὸν ἐκ κακοῦ αἰεῖ.
”Ἄνδρα μὲν ᾧ ἔδοσάν με πατήρ καὶ πότνια μήτηρ,
εἶδον πρὸ πτόλιος δεδαϊγμένον ὄξεϊ χαλκῷ,
τρειῖς τε κασιγνήτους, τούς μοι μία γείνατο μήτηρ,
κηδείους, οἱ πάντες ὀλέθριον ἦμαρ ἐπέσπον.
295 Οὐδὲ μὲν οὐδέ μ’ ἔασκες, ὅτ’ ἄνδρ’ ἐμὸν ὠκύς Ἀχιλλεὺς
ἔκτεινεν, πέρσεν δὲ πόλιν θείοιο Μύνητος,
κλαίειν, ἀλλὰ μ’ ἔφασκες Ἀχιλλῆος θείοιο
κουριδίην ἄλοχον θήσειν, ἄξειν τ’ ἐνὶ νηυσὶν
ἔς Φθίην, δαίσειν δὲ γάμον μετὰ Μυρμιδόνεσσι.
300 Τῷ σ’ ἄμοτον κλαίω τεθνηῶτα, μείλιχον αἰεῖ.”
”Ὡς ἔφατο κλαίουσ’, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες,
Πάτροκλον πρόφασιν, σφῶν δ’ αὐτῶν κήδε’ ἐκάστη.

c. Achilles is ontroostbaar (XIX, 303-313)

Αὐτὸν δ' ἀμφὶ γέροντες Ἀχαιῶν ἠγερέθοντο
λισσόμενοι δειπνήσαι· ὁ δ' ἠρνείτο στεναχίζων·
305 “λίσσομαι, εἴ τις ἔμοιγε φίλων ἐπιπείθεθ' ἑταίρων,
μή με πρὶν σίτιο κελεύετε μηδὲ ποτῆτος
ἄσασθαι φίλον ἦτορ, ἐπεὶ μ' ἄχος αἰνὸν ἰκάνει·
δύντα δ' ἐς ἠέλιον μενέω καὶ τλήσομαι ἔμπης.”
Ὡς εἰπὼν ἄλλους μὲν ἀπεσκέδασεν βασιλῆας,
310 δοιὼ δ' Ἀτρεΐδα μενέτην καὶ δῖος Ὀδυσσεύς,
Νέστωρ Ἴδομενεύς τε γέρων θ' ἱππηλάτα Φοῖνιξ,
τέρποντες πυκινῶς ἀκαχήμενον· οὐδέ τι θυμῷ
τέρπετο, πρὶν πολέμου στόμα δύμεναι αἱματόεντος.

d. De dood van Patroclus is het allerergst (XIX, 314-327)

Μνησάμενος δ' ἀδινῶς ἀνενείκατο φώνησέν τε·

315 “Ἦ ρά νύ μοί ποτε καὶ σύ, δυσάμμορε, φίλταθ' ἑταίρων,

αὐτὸς ἐνὶ κλισίῃ λαρὸν παρὰ δεῖπνον ἔθηκας

αἶψα καὶ ὀτραλέως, ὅποτε σπερχοῖατ' Ἀχαιοὶ

Τρωσὶν ἐφ' ἵπποδάμοισι φέρειν πολύδακρυν ἼΑρηα.

Νῦν δὲ σὺ μὲν κεῖσαι δεδαῖγμένος, αὐτὰρ ἐμὸν κῆρ

320 ἄκμηνον πόσιος καὶ ἐδητύος, ἔνδον ἐόντων,

σῆ ποθῆ· οὐ μὲν γάρ τι κακώτερον ἄλλο πάθοιμι,

οὐδ' εἴ κεν τοῦ πατρὸς ἀποφθιμένοιο πυθοίμην,

ὅς που νῦν Φθίῃφι τέρεν κατὰ δάκρυον εἴβει

χήτεϊ τοιοῦδ' υἱός· ὁ δ' ἄλλοδαπῶ ἐνὶ δήμῳ

325 εἵνεκα ῥιγεδανῆς Ἑλένης Τρωσὶν πολεμίζω·

ἠὲ τὸν ὃς Σκύρῳ μοι ἐνὶ τρέφεται φίλος υἱός,

εἴ που ἔτι ζῶει γε Νεοπτόλεμος θεοειδής.”

e. Achilles had gehoopt dat Patroclus zou terugkeren naar Phthia (XIX, 328-337)

Πρὶν μὲν γάρ μοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσιν ἑώλπει
οἶον ἐμὲ φθίσεσθαι ἀπ' Ἄργεος ἵποβότοιο
330 αὐτοῦ ἐνὶ Τροίῃ, σὲ δέ τε Φθίηνδε νέεσθαι,
ὡς ἄν μοι τὸν παῖδα θοῆ ἐνὶ νηϊ μελαίνῃ
Σκυρόθεν ἐξαγάγοις καὶ οἱ δείξειας ἕκαστα,
κτῆσιν ἐμὴν δμῶάς τε καὶ ὑπερεφές μέγα δῶμα.
Ἦδη γὰρ Πηλῆά γ' οἴομαι ἢ κατὰ πάμπαν
335 τεθνάμεν, ἢ που τυτθὸν ἔτι ζῶντι ἀκάχησθαι
γῆραί τε στυγερῶ καὶ ἐμὴν ποτιδέγμενον αἰεὶ
λυγρὴν ἀγγελίην, ὅτ' ἀποφθιμένοιο πύθηται.”

HOOFDSTUK 9 ACHILLES EN HECTOR (XXII, 25-515)

1. HECTOR MOET BINNEN DE MUREN BLIJVEN (XXII, 25-89)

a. Priamus ziet Achilles de stad naderen (XXII, 25-37)

- 25 Τὸν δ' ὁ γέρον Πρίαμος πρῶτος ἶδεν ὀφθαλμοῖσι,
παμφαίνονθ' ὥς τ' ἀστέρ' ἐπεσσύμενον πεδίοιο,
ὅς ρά τ' ὀπώρης εἶσιν, ἀρίζηλοι δέ οἱ ἀνῆται
φαίνονται πολλοῖσι μετ' ἀστράσι νυκτὸς ἀμολγῶ·
ὄν τε κύν' Ὀρίωνος ἐπὶ κλησιν καλέουσι.
- 30 Λαμπρότατος μὲν ὄ γ' ἐστί, κακὸν δέ τε σῆμα τέτυκται,
καί τε φέρει πολλὸν πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσιν·
ὥς τοῦ χαλκὸς ἔλαμπε περὶ στήθεσσι θεόντος.
ᾠμῶξεν δ' ὁ γέρον, κεφαλὴν δ' ὄ γε κόψατο χερσὶν
ὑψόσ' ἀνασχόμενος, μέγα δ' οἰμώξας ἐγεγώνει
- 35 λισσόμενος φίλον υἱόν· ὁ δὲ προπάροιθε πυλάων
ἐστήκει, ἄμοτον μεμαῶς Ἴ�χιλῆϊ μάχεσθαι·
τὸν δ' ὁ γέρον ἔλεεινὰ προσηύδα χεῖρας ὀρεγνύς·

b. Hector moet het niet alleen tegen Achilles opnemen (XXII, 38-58)

“Ἐκτορ, μή μοι μίμνε, φίλον τέκος, ἀνέρα τοῦτον
οἷος ἀνευθ’ ἄλλων, ἵνα μὴ τάχα πότμον ἐπίσπης
40 Πηλεΐωνι δαμείς, ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερός ἐστι,
σχέτλιος· αἴθε θεοῖσι φίλος τοσσόνδε γένοιτο
ὅσσον ἐμοί· τάχα κέν ἐ κύνες καὶ γῦπες ἔδοιεν
κείμενον· ἦ κέ μοι αἰνὸν ἀπὸ πραπίδων ἄχος ἔλθοι·
ὅς μ’ υἱῶν πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν εὖνιν ἔθηκε,
45 κτείνων καὶ περνὰς νήσων ἔπι τηλεδαπάων.
Καὶ γὰρ νῦν δύο παῖδε, Λυκάονα καὶ Πολύδωρον,
οὐ δύναμαι ιδέειν Τρώων εἰς ἄστυ ἀλέντων,
τούς μοι Λαιοθή τέκετο, κρείουσα γυναικῶν.
Ἄλλ’ εἰ μὲν ζῶουσι μετὰ στρατῷ, ἦ τ’ ἂν ἔπειτα
50 χαλκοῦ τε χρυσοῦ τ’ ἀπολυσόμεθ’· ἔστι γὰρ ἔνδον·
πολλὰ γὰρ ὄπασε παιδὶ γέρον ὀνομάκλυτος Ἴαλτης.
Εἰ δ’ ἤδη τεθνήσκει καὶ εἰν Ἄϊδαο δόμοισιν,
ἄλγος ἐμῷ θυμῷ καὶ μητέρι, τοὶ τεκόμεσθα·
λαοῖσιν δ’ ἄλλοισι μινυνθαδιώτερον ἄλγος

55 ἔσσεται, ἦν μὴ καὶ σὺ θάνης Ἀχιλῆϊ δαμασθεῖς.

Ἄλλ' εἰσέρχαιο τεῖχος, ἐμὸν τέκος, ὄφρα σαώσης

Τρῶας καὶ Τρώας, μηδὲ μέγα κῦδος ὀρέξης

Πηλεΐδῃ, αὐτὸς δὲ φίλης αἰῶνος ἀμερθῆς.”

c. Hector moet medelijden met Priamus hebben (XXII, 59-76)

“Πρὸς δ’ ἐμὲ τὸν δύστηνον ἔτι φρονέοντ’ ἐλέησον,
60 δύσμορον, ὃν ῥα πατὴρ Κρονίδης ἐπὶ γήραος οὐδῶ
αἴσῃ ἐν ἀργαλέῃ φθίσει, κακὰ πόλλ’ ἐπιδόντα,
υἱὰς τ’ ὀλλυμένους ἐλκηθείσας τε θύγατρας,
καὶ θαλάμους κεραϊζομένους, καὶ νήπια τέκνα
βαλλόμενα προτὶ γαίῃ ἐν αἰνῇ δηϊοτήτι,
65 ἐλκομένας τε νουὺς ὀλοῆς ὑπὸ χερσὶν Ἀχαιῶν.
Αὐτὸν δ’ ἂν πύματόν με κύνες πρώτησι θύρησιν
ὠμησται ἐρύουσιν, ἐπεὶ κέ τις ὀξείῃ χαλκῶ
τύψας ἢ βαλὼν ρεθέων ἐκ θυμὸν ἔληται,
οὓς τρέφον ἐν μεγάροισι τραπεζῆας θυραωρούς,
70 οἳ κ’ ἐμὸν αἶμα πιόντες ἀλύσσοντες περὶ θυμῶ
κείσοντ’ ἐν προθύροισι. Νέω δέ τε πάντ’ ἐπέοικεν
ἀρηϊκταμένω, δεδαῖγμένω ὀξείῃ χαλκῶ,
κεῖσθαι· πάντα δὲ καλὰ θανόντι περ, ὅττι φανήη·
ἀλλ’ ὅτε δὴ πολιὸν τε κάρη πολιὸν τε γένειον
75 αἰδῶ τ’ αἰσχύνωσι κύνες κταμένοιο γέροντος,
τοῦτο δὴ οἴκτιστον πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσιν.”

d. De smeekbede van Hecabe (XXII, 77-89)

Ἦ ῥ' ὁ γέρων, πολιὰς δ' ἄρ' ἀνὰ τρίχας ἔλκετο χερσὶ
τίλλων ἐκ κεφαλῆς· οὐδ' Ἔκτορι θυμὸν ἔπειθε.

Μήτηρ δ' αὐθ' ἐτέρωθεν ὀδύρετο δάκρυ χέουσα,

80 κόλπον ἀνιεμένη, ἐτέρηφι δὲ μαζὸν ἀνέσχε·

καί μιν δάκρυ χέουσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

“Ἔκτορ, τέκνον ἐμὸν, τάδε τ' αἶδεο καὶ μ' ἐλέησον

αὐτήν, εἴ ποτέ τοι λαθικηδέα μαζὸν ἐπέσχον·

τῶν μνησαί, φίλε τέκνον, ἄμυνε δὲ δῆϊον ἄνδρα

85 τείχεος ἐντὸς ἐών, μηδὲ πρόμος ἴστασο τούτῳ,

σχέτλιος· εἴ περ γάρ σε κατακτάνη, οὐ σ' ἔτ' ἔγωγε

κλαύσομαι ἐν λεχέεσσι, φίλον θάλος, ὃν τέκνον αὐτή,

οὐδ' ἄλοχος πολύδωρος· ἀνευθε δέ σε μέγα νῶϊν

Ἄργείων παρὰ νηυσὶ κύνες ταχέες κατέδονται.”

3. VERDRIET OM HECTOR (XXII, 405-515)

a. Priamus en Hecabe zijn ontroostbaar (XXII, 405-415)

405 Ὡς τοῦ μὲν κεκόνιτο κάρη ἅπαν· ἦ δέ νυ μήτηρ
τίλλε κόμην, ἀπὸ δὲ λιπαρὴν ἔρριψε καλύπτρην
τηλόσε, κώκυσεν δὲ μάλα μέγα παῖδ' ἐσιδοῦσα·
ᾧμωξεν δ' ἔλεεινὰ πατὴρ φίλος, ἀμφὶ δὲ λαοὶ
κωκυτῶ τ' εἶχοντο καὶ οἰμωγῇ κατὰ ἄστυ.
410 Τῷ δὲ μάλιστ' ἄρ' ἔην ἐναλίγκιον, ὡς εἰ ἅπασα
Ἴλιος ὀφρυόεσσα πυρὶ σμύχοιτο κατ' ἄκρης.
Λαοὶ μὲν ῥα γέροντα μόγις ἔχον ἀσχαλόωντα,
ἐξελθεῖν μεμαῶτα πυλάων Δαρδανιάων.
Πάντας δὲ λιτάνευε κυλινδόμενος κατὰ κόπρον,
415 ἐξ ὀνομακλήδην ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον·

b. Priamus is ontroostbaar (XXII, 416-428)

“σχέςθε, φίλοι, καί μ' οἶον ἐάσατε κηδόμενοί περ
ἐξελθόντα πόλῃος ἰκέσθ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
λίσσωμ' ἀνέρα τοῦτον ἀτάσθαλον ὀβριμοεργόν,
ἦν πως ἡλικίην αἰδέσσεται ἠδ' ἐλεήσῃ
420 γῆρας· καὶ δέ νυ τῷ γε πατὴρ τοιόσδε τέτυκται,
Πηλεὺς, ὅς μιν ἔτικτε καὶ ἔτρεφε πῆμα γενέσθαι
Τρωσί· μάλιστα δ' ἔμοι περὶ πάντων ἄλγε' ἔθηκε.
Τόσσους γάρ μοι παῖδας ἀπέκτανε τηλεθάοντας·
τῶν πάντων οὐ τόσσον ὀδύρομαι ἀχνύμενός περ
425 ὡς ἑνός, οὐ μ' ἄχος ὀξὺ κατοίσειται Ἄϊδος εἴσω,
Ἔκτορος· ὡς ὄφελεν θανέειν ἐν χερσὶν ἐμῆσι·
τῷ κε κορεσσάμεθα κλαίοντέ τε μυρομένω τε,
μήτηρ θ', ἢ μιν ἔτικτε δυσάμμορος, ἠδ' ἐγὼ αὐτός.”

c. De klacht van Hecabe (XXII, 429-436)

ἽΩς ἔφατο κλαίων, ἐπὶ δὲ στενάχοντο πολῖται·

430 Τρωῆσιν δ' Ἐκάβη ἀδινοῦ ἐξῆρχε γόοιο·

“τέκνον, ἐγὼ δειλή· τί νυ βείομαι αἰνὰ παθοῦσα,

σεῦ ἀποτεθνηῶτος; Ὅ μοι νύκτάς τε καὶ ἡμαρ

εὐχολὴ κατὰ ἄστυ πελέσκειο, πᾶσί τ' ὄνειαρ

Τρωσί τε καὶ Τρωῆσι κατὰ πτόλιν, οἷ σε θεὸν ὧς

435 δειδέχατ'· ἦ γὰρ καί σφι μάλα μέγα κῦδος ἔησθα

ζωὸς ἐών· νῦν αὖ θάνατος καὶ μοῖρα κιχάνει.”

d. *Andromache hoort het geschreeuw* (XXII, 437-448)

Ὡς ἔφατο κλαίουσ', ἄλοχος δ' οὐ πώ τι πέπυστο
Ἔκτορος· οὐ γάρ οἱ τις ἐτήτυμος ἄγγελος ἐλθὼν
ἠγγειλ' ὅτι ρά οἱ πόσις ἔκτοθι μίμνε πυλάων,
440 ἀλλ' ἢ γ' ἰστὸν ὕφαινε μυχῶ δόμου ὑψηλοῖο
δίπλακα πορφυρέην, ἐν δὲ θρόνα ποικίλ' ἔπασσε.
Κέκλετο δ' ἀμφιπόλοισιν ἐϋπλοκάμοις κατὰ δῶμα
ἀμφὶ πυρὶ στήσαι τρίποδα μέγαν, ὄφρα πέλοιτο
Ἔκτορι θερμὰ λοετρὰ μάχης ἐκ νοστήσαντι,
445 νηπίη, οὐδ' ἐνόησεν ὅ μιν μάλα τήλε λοετρῶν
χερσὶν Ἀχιλλῆος δάμασε γλαυκῶπις Ἀθήνη.
Κωκυτοῦ δ' ἤκουσε καὶ οἰμωγῆς ἀπὸ πύργου·
τῆς δ' ἐλελίχθη γυῖα, χαμαὶ δέ οἱ ἔκπεσε κερκίς·

e. Andromache heeft angstige voorgevoelens (XXII, 449-459)

ἢ δ' αὖτις δμωῆσιν ἐϋπλοκάμοισι μετηύδα·

450 “δεῦτε, δύω μοι ἔπεσθον, ἴδωμ' ὅτιν' ἔργα τέτυκται.

Αἰδοίης ἐκυρῆς ὀπὸς ἔκλυον, ἐν δ' ἐμοὶ αὐτῇ

στήθεσι πάλλεται ἦτορ ἀνὰ στόμα, νέρθε δὲ γούνα

πήγνυται· ἐγγὺς δὴ τι κακὸν Πριάμοιο τέκεσσιν.

Αἶ γὰρ ἀπ' οὔατος εἶη ἐμεῦ ἔπος· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς

455 δεῖδω μὴ δὴ μοι θρασὺν Ἴκτορα δῖος Ἀχιλλεὺς

μοῦνον ἀποτμήξας πόλιος πεδίονδε δίηται,

καὶ δὴ μιν καταπαύση ἀγνηορίας ἀλεγεινῆς,

ἢ μιν ἔχεσκ', ἐπεὶ οὐ ποτ' ἐνὶ πληθυὶ μένεν ἀνδρῶν,

ἀλλὰ πολὺ προθέεσκε, τὸ ὄν μένος οὐδενὶ εἴκων.”

HOOFDSTUK 10 ACHILLES EN PRIAMUS (XXIV, 188-571)

1. PRIAMUS MAAKT ZICH GEREED (XXIV, 188-246)

a. Priamus vertelt Hecabe wat hij van plan is (XXIV, 188-199)

Ἦ μὲν ἄρ' ὥς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἴρις,
αὐτὰρ ὃ γ' υἱας ἄμαξαν ἐϋτροχον ἡμιονεῖην
190 ὀπλίσαι ἠνώγει, πείρινθα δὲ δῆσαι ἐπ' αὐτῆς.
Αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηῶεντα
κέδρινον ὑπόροφον, ὃς γλήνεα πολλὰ κεχάνδει·
ἐς δ' ἄλοχον Ἐκάβην ἐκαλέσσατο φώνησέν τε·
“Δαιμονίη, Διόθεν μοι Ὀλύμπιος ἄγγελος ἦλθε
195 λύσασθαι φίλον υἷὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν, τὰ κε θυμὸν ἰήνη.
Ἄλλ' ἄγε μοι τόδε εἶπέ, τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶναι;
Αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἄνωγε
κεῖσ' ἰέναι ἐπὶ νῆας ἔσω στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν.”

b. Hecabe's reactie (XXIV, 200-216)

- 200 Ὡς φάτο, κώκυσεν δὲ γυνὴ καὶ ἀμείβετο μύθῳ·
“ὦ μοι, πῆ δὴ τοι φρένες οἴχονθ', ἧς τὸ πάρος περ
ἔκλε' ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἠδ' οἷσιν ἀνάσσεις;
Πῶς ἐθέλεις ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμοὺς ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
205 υἱέας ἐξενάριξε· σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ.
Εἰ γὰρ σ' αἰρήσει καὶ ἐσόψεται ὀφθαλμοῖσιν,
ὠμηστῆς καὶ ἄπιστος ἀνὴρ ὅ γε, οὐ σ' ἐλεήσει,
οὐδέ τί σ' αἰδέσεται. Νῦν δὲ κλαίωμεν ἄνευθεν
ἤμενοι ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ὡς ποθι Μοῖρα κραταιή
210 γιγνομένη ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκον αὐτή,
ἀργίποδας κύνας ἄσαι ἐὼν ἀπάνευθε τοκῆων,
ἀνδρὶ πάρα κρατερῷ, τοῦ ἐγὼ μέσον ἦπαρ ἔχοιμι
ἐσθέμεναι προσφῦσα· τότε ἂν τιτὰ ἔργα γένοιτο
παιδὸς ἐμοῦ, ἐπεὶ οὐ ἐκακιζόμενόν γε κατέκτα,
215 ἀλλὰ πρὸ Τρώων καὶ Τρωϊάδων βαθυκόλπων
ἔσταότ', οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἀλεωρῆς.”

c. Priamus is vastbesloten (XXIV, 217-227)

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε γέρον Πρίαμος θεοειδής·

“Μή μ' ἐθέλοντ' ἰέναι κατερύκανε, μηδέ μοι αὐτὴ

ὄρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλευ· οὐδέ με πείσεις.

220 Εἰ μὲν γάρ τίς μ' ἄλλος ἐπιχθονίων ἐκέλευεν,

ἢ οἱ μάντιές εἰσι θυοσκόοι ἢ ἱερῆες,

ψεῦδός κεν φαίμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μάλλον·

νῦν δ' αὐτὸς γὰρ ἄκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἄντην,

εἶμι, καὶ οὐχ ἄλιον ἔπος ἔσσεται. Εἰ δέ μοι αἴσα

225 τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,

βούλομαι· αὐτίκα γάρ με κατακτείνειεν Ἀχιλλεὺς

ἀγκὰς ἐλόντ' ἐμὸν υἷόν, ἐπὴν γόου ἐξ ἔρον εἶην.”

d. Priamus verzamelt de geschenken (XXIV, 228-246)

Ἦ, καὶ φοριαμῶν ἐπιθήματα κάλ' ἀνέωγεν·
ἔνθεν δώδεκα μὲν περικαλλέας ἔξελε πέπλους,
230 δώδεκα δ' ἀπλοΐδας χλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας,
τόσσα δὲ φάρεα λευκά, τόσσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας.
Χρυσοῦ δὲ στήσας ἔφερεν δέκα πάντα τάλαντα,
ἐκ δὲ δύο αἴθωνας τρίποδας, πίσυρας δὲ λέβητας,
ἐκ δὲ δέπας περικαλλές, ὅ οἱ Θρηῆκες πόρον ἄνδρες
235 ἔξεσίην ἐλθόντι, μέγα κτέρας· οὐδέ νυ τοῦ περ
φείσατ' ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων, περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
λύσασθαι φίλον υἰόν. Ὁ δὲ Τρῶας μὲν ἅπαντας
αἰθούσης ἀπέεργεν ἔπεσσ' αἰσχροῖσιν ἐνίσσων·
“Ἐρρετε, λωβητῆρες ἐλεγχέες· οὐ νυ καὶ ὑμῖν
240 οἴκοι ἔνεστι γόος, ὅτι μ' ἤλθετε κηδήσοντες;
ἦ ὀνόσασθ' ὅτι μοι Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκε,
παῖδ' ὀλέσαι τὸν ἄριστον; Ἄτὰρ γνώσεσθε καὶ ὕμμες·
ῥηϊτέροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε
κείνου τεθνηῶτος ἐναιρέμεν. Αὐτὰρ ἔγωγε

245 πρὶν ἀλαπαζομένην τε πόλιν κεραϊζομένην τε
ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, βαίην δόμον Ἕιδος εἶσω.”

3. PRIAMUS EN ACHILLES (XXIV, 468-571)

a. Priamus betreedt de hut van Achilles (XXIV, 468-484)

ᾠς ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς μακρὸν ᾠλυμπον
Ἑρμείας· Πρίαμος δ' ἐξ ἵππων ἄλτο χαμᾶζε,
470 Ἴδαϊον δὲ κατ' αὐθι λίπεν· ὁ δὲ μίμνεν ἐρύκων
ἵππους ἡμιόνους τε· γέρων δ' ἰθὺς κίεν οἴκου,
τῆ ρ' Ἀχιλεὺς ἴζεσκε Διῖ φίλος· ἐν δέ μιν αὐτὸν
εὖρ', ἔταροι δ' ἀπάνευθε καθήατο· τὼ δὲ δὺ' οἴω,
ἦρως Αὐτομέδων τε καὶ ᾠλκιμος, ὄζος ᾠρηος,
475 ποίπνυον παρεόντε· νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς
ἔσθων καὶ πίνων· ἔτι καὶ παρέκειτο τράπεζα.
Τοὺς δ' ἔλαθ' εἰσελθὼν Πρίαμος μέγας, ἄγχι δ' ἄρα στὰς
χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα καὶ κύσε χεῖρας
δεινὰς ἀνδροφόνους, αἷ οἱ πολέας κτάνον υἷας.
480 ᾠς δ' ὅτ' ἂν ἄνδρ' ἄτη πυκινὴ λάβῃ, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ
φῶτα κατακτείνας ἄλλων ἐξίκετο δῆμον,
ἀνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ, θάμβος δ' ἔχει εἰσορόωντας,
ὡς Ἀχιλεὺς θάμβησεν ἰδὼν Πρίαμον θεοειδέα·
θάμβησαν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἀλλήλους δὲ ἴδοντο.

b. Priamus' smeekebede (XXIV, 485-494)

485 Τὸν καὶ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῦθον ἔειπε·
“Μνήσαι πατρὸς σοῖο, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
τηλίκου ὡς περ ἐγών, ὀλοῶ ἐπὶ γήραος οὐδῶ·
καὶ μὲν που κεῖνον περιναίεται ἀμφὶς ἐόντες
τείρουσ', οὐδέ τις ἐστὶν ἀρῆν καὶ λοιγὸν ἀμῦναι.
490 Ἄλλ' ἦτοι κείνός γε σέθεν ζώντος ἀκούων
χαίρει τ' ἐν θυμῶ, ἐπὶ τ' ἔλπεται ἤματα πάντα
ὄψεσθαι φίλον υἱὸν ἀπὸ Τροίηθεν ἰόντα·
αὐτὰρ ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἱας ἀρίστους
Τροίη ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τίνα φημι λελεῖφθαι.”

c. 'Heb ontzag voor de goden en medelijden met mij' (XXIV, 495-506)

495 “Πεντήκοντά μοι ἦσαν, ὅτ’ ἤλυθον υἷες Ἀχαιῶν·
ἐννεακαίδεκα μὲν μοι ἱῆς ἐκ νηδύος ἦσαν,
τοὺς δ’ ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες.
Τῶν μὲν πολλῶν θοῦρος Ἴαρος ὑπὸ γούνατ’ ἔλυσεν·
ὃς δέ μοι οἶος ἔην, εἴρυτο δὲ ἄστυ καὶ αὐτούς,
500 τὸν σὺ πρόην κτεῖνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης,
Ἴκτορα· τοῦ νῦν εἶνεχ’ ἰκάνω νῆας Ἀχαιῶν
λυσόμενος παρὰ σεῖο, φέρω δ’ ἀπερείσι’ ἄποινα.
Ἄλλ’ αἰδεῖο θεοῦς, Ἀχιλεῦ, αὐτόν τ’ ἐλέησον,
μνησάμενος σοῦ πατρός· ἐγὼ δ’ ἐλεεινότερός περ,
505 ἔτλην δ’ οἷ’ οὐ πά τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος,
ἄνδρὸς παιδοφόνιο ποτὶ στόμα χεῖρ’ ὀρέγεσθαι.”

d. Achilles en Priamus uiten beiden hun verdriet (XXIV, 507-517)

Ἦς φάτο, τῷ δ' ἄρα πατὴρ ὑφ' ἴμερον ὤρσε γόοιο·

ἀψάμενος δ' ἄρα χειρὸς ἀπόσατο ἦκα γέροντα.

Τὼ δὲ μνησαμένω, ὁ μὲν Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο

510 κλαῖ' ἀδινὰ προπάροιθε ποδῶν Ἀχιλλῆος ἔλυσθεις,

αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς κλαῖεν ἐὼν πατέρ', ἄλλοτε δ' αὔτε

Πάτροκλον· τῶν δὲ στοναχὴ κατὰ δώματ' ὀρώρει.

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα γόοιο τετάρπετο δῖος Ἀχιλλεὺς,

καὶ οἱ ἀπὸ πραπίδων ἦλθ' ἴμερος ἠδ' ἀπὸ γυίων,

515 αὐτίκ' ἀπὸ θρόνου ὦρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη,

οἰκτίρων πολίων τε κάρη πολίων τε γένειον,

καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

e. Achilles beklagt het lot van de mensen (XXIV, 518-533)

“Ἄ δαείλ', ἦ δὴ πολλὰ κάκ' ἄνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.

Πῶς ἔτλης ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,

520 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμοὺς ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
υἰέας ἐξενάριξας; Σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ.

Ἄλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἔζευ ἐπὶ θρόνου, ἄλγεα δ' ἔμψης

ἐν θυμῷ κατακεῖσθαι ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ·

οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο·

525 ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,

ζῶειν ἀχνυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσί.

Δοιοὶ γὰρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει

δώρων, οἶα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἐάων·

ᾧ μὲν κ' ἀμμείξας δῶη Ζεὺς τερπικέρανος,

530 ἄλλοτε μὲν τε κακῷ ὅ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ·

ᾧ δέ κε τῶν λυγρῶν δῶη, λωβητὸν ἔθηκε,

καὶ ἐ κακῇ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα διὰν ἐλαύνει,

φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.

f. Priamus moet ophouden met zijn klacht (XXIV, 534-551)

“Ὡς μὲν καὶ Πηληϊ θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
535 ἐκ γενετῆς· πάντας γὰρ ἐπ’ ἀνθρώπους ἐκέκαστο
ὄλβω τε πλούτῳ τε, ἄνασσε δὲ Μυρμιδόνεσσι,
καὶ οἱ θνητῶ ἐόντι θεὰν ποίησαν ἄκοιτιν.
Ἄλλ’ ἐπὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν, ὅττι οἱ οὔ τι
παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων,
540 ἀλλ’ ἓνα παῖδα τέκεν παναώριον· οὐδέ νυ τόν γε
γηράσκοντα κομίζω, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
ἦμαι ἐνὶ Τροίῃ, σέ τε κήδων ἠδὲ σὰ τέκνα.
Καὶ σέ, γέρον, τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι·
ὅσσον Λέσβος ἄνω, Μάκαρος ἔδος, ἐντὸς ἐέργει
545 καὶ Φρυγίῃ καθύπερθε καὶ Ἑλλήσποντος ἀπείρων,
τῶν σε, γέρον, πλούτῳ τε καὶ υἰάσι φασὶ κεκάσθαι.
Αὐτὰρ ἐπεὶ τοι πῆμα τόδ’ ἤγαγον Οὐρανίωνες,
αἰεὶ τοι περὶ ἄστυ μάχαι τ’ ἀνδροκτασίαι τε.
Ἄνσχεο, μηδ’ ἀλίσστον ὀδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·
550 οὐ γάρ τι πρήξεις ἀκαχήμενος υἱὸς ἐῆος,
οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθησθα.”

g. Achilles is bereid het lijf van Hector terug te geven (XXIV, 552-571)

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·

“μή πώ μ' ἐς θρόνον ἵζε, διοτρεφές, ὄφρα κεν Ἔκτωρ

κεῖται ἐνὶ κλισίησιν ἀκηδής, ἀλλὰ τάχιστα

555 λῦσον, ἴν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω· σὺ δὲ δέξαι ἄποινα

πολλά, τά τοι φέρομεν· σὺ δὲ τῶνδ' ἀπόναιο, καὶ ἔλθοις

σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν, ἐπεὶ με πρῶτον ἔασας

αὐτόν τε ζῶειν καὶ ὄρᾶν φάος ἠελίοιο.”

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·

560 “Μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτὸς

Ἔκτορά τοι λῦσαι, Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε

μήτηρ, ἣ μ' ἔτεκεν, θυγάτηρ ἀλίιοιο γέροντος.

Καὶ δέ σε γινώσκω, Πρίαμε, φρεσίν, οὐδέ με λήθεις,

ὅτι θεῶν τίς σ' ἦγε θοὰς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.

565 Οὐ γάρ κε τλαίη βροτὸς ἐλθέμεν, οὐδὲ μάλ' ἥβῶν,

ἐς στρατόν· οὐδὲ γὰρ ἂν φυλάκους λάθοι, οὐδέ κ' ὀχῆα

ῥεῖα μετοχλίσσειε θυράων ἡμετεράων.

Τῷ νῦν μή μοι μᾶλλον ἐν ἄλγεσι θυμὸν ὀρίνης,

μή σε, γέρον, οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἐάσω

570 καὶ ἰκέτην περ ἐόντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς.”

“Ὡς ἔφατ', ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπέιθετο μύθῳ.

HOOFDSTUK 16 PROEFVERTALINGEN

1. De droom van Agamemnon (II, 16-34)

Zeus geeft Ὀνειρος ('Droom') de opdracht naar Agamemnon te gaan en hem te beloven dat hij Troje zou kunnen innemen, als hij de volgende dag ten strijde trekt tegen de Trojanen.

16 Ὠς φάτο, βῆ δ' ἄρ' Ὀνειρος, ἐπεὶ τὸν μῦθον ἄκουσε·

καρπαλίμως δ' ἴκανε θαῶς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,

βῆ δ' ἄρ' ἐπ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα· τὸν δὲ κίχανεν

εὐδοντ' ἐν κλισίῃ, περὶ δ' ἀμβρόσιος κέχυθ' ὕπνος.

20 Στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς Νηληϊῶ υἱὶ εἰοκῶς,

Νέστορι, τὸν ῥα μάλιστα γερόντων τί' Ἀγαμέμνων·

τῷ μιν εἰσάμενος προσεφώνεε θεῖος Ὀνειρος·

“Εὐδεις, Ἀτρέος υἱὲ δαΐφρονος ἵπποδάμοιο·

οὐ χρὴ παννύχιον εὐδεῖν βουληφόρον ἄνδρα,

25 ᾧ λαοὶ τ' ἐπιτετράφεται καὶ τόσσα μέμλε.

Νῦν δ' ἐμέθεν ζύνες ὦκα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,

ὃς σεῦ ἀνευθεν ἐὼν μέγα κήδετα ἠδ' ἐλεαίρει.

Θωρήξαι σε κέλευσε κάρη κομόωντας Ἀχαιοὺς

πανσυδίη· νῦν γάρ κεν ἔλοις πόλιν εὐρυάγυιαν

30 Τρώων· οὐ γὰρ ἔτ' ἀμφὶς Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες

ἀθάνατοι φράζονται· ἐπέγαμψεν γὰρ ἅπαντας

Ἦρη λισσομένη, Τρώεσσι δὲ κήδε' ἐφήπται

ἐκ Διός· ἀλλὰ σὺ σῆσιν ἔχε φρεσί, μηδέ σε λήθη

αἰρείτω, εὖτ' ἂν σε μελίφρων ὕπνος ἀνήη.”

2. Paris vreest Menelaüs (III, 15-32)

Het Griekse en Trojaanse leger staan tegenover elkaar. Voordat het gevecht zal uitbreken, gebeurt er het volgende.

- 15 Οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,

Τρωσὶν μὲν προμάχιζεν Ἀλέξανδρος θεοειδής,

παρδαλέην ὤμοισιν ἔχων καὶ καμπύλα τόξα

καὶ ξίφος· αὐτὰρ δοῦρε δύω κεκορυθμένα χαλκῷ

πάλλων Ἀργείων προκαλίζετο πάντας ἀρίστους

20 ἀντίβιον μαχέσασθαι ἐν αἰνῇ δῆϊότητι.

Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν ἀρηϊφίλος Μενέλαος

ἐρχόμενον προπάροιθεν ὀμίλου μακρὰ βιβάντα,

ὡς τε λέων ἐχάρη μεγάλῳ ἐπὶ σῶματι κύρσας,

εὐρῶν ἢ ἔλαφον κεραδὸν ἢ ἄγριον αἶγα

25 πεινάων· μάλα γάρ τε κατεσθίει, εἴ περ ἂν αὐτὸν

σεύωνται ταχέες τε κύνες θαλεροὶ τ' αἰζηοί·

ὡς ἐχάρη Μενέλαος Ἀλέξανδρον θεοειδέα

ὀφθαλμοῖσιν ἰδὼν· φάτο γὰρ τείσεσθαι ἀλείτην·

αὐτίκα δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἄλτο χαμᾶζε.

30 Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησεν Ἀλέξανδρος θεοειδής

ἐν προμάχοισι φανέντα, κατεπλήγη φίλον ἦτορ,

ἄψ δ' ἐτάρων εἰς ἔθνος ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων.

3. Hector doet een voorstel (III, 76-95)

Wanneer het Griekse en Trojaanse leger tegenover elkaar staan, treedt Hector naar voren om een voorstel van Paris (Alexander) naar voren te brengen.

76 Ὠς ἔφαθ', Ἐκτωρ δ' αὖτε χάρη μέγα μῦθον ἀκούσας,

καί ῥ' ἐς μέσσον ἰὼν Τρώων ἀνέεργε φάλαγγας,

μέσσου δουρὸς ἐλών· τοὶ δ' ἰδρύνθησαν ἅπαντες.

Τῷ δ' ἐπετοξάζοντο κάρη κομόωντες Ἀχαιοὶ

80 ἰοῖσίν τε τιτυσκόμενοι λάεσσί τ' ἔβαλλον·

αὐτὰρ ὁ μακρὸν ἄϋσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·

“Ἴσχεσθ' Ἀργεῖοι, μὴ βάλλετε, κοῦροι Ἀχαιῶν·

στεῦται γάρ τι ἔπος ἐρέειν κορυθαίολος Ἐκτωρ.”

Ὠς ἔφαθ', οἱ δ' ἔσχοντο μάχης ἄνεώ τ' ἐγένοντο

85 ἐσσυμένως· Ἐκτωρ δὲ μετ' ἀμφοτέροισιν ἔειπε·

“Κέκλυτέ μευ, Τρῶες καὶ εὐκνήμιδες Ἀχαιοί,

μῦθον Ἀλεξάνδροιο, τοῦ εἵνεκα νεῖκος ὄρωρεν.

Ἄλλους μὲν κέλεται Τρῶας καὶ πάντας Ἀχαιοὺς

τεύχεα κάλ' ἀποθέσθαι ἐπὶ χθονὶ πολυβοτείρη,

90 αὐτὸν δ' ἐν μέσσω καὶ ἀρηϊφίλον Μενέλαον

οἴους ἀμφ' Ἑλένη καὶ κτήμασι πᾶσι μάχεσθαι.

Ὅπότερος δέ κε νικήσῃ κρείσσων τε γένηται,
κτῆμαθ' ἑλὼν εὖ πάντα γυναῖκά τε οἴκαδ' ἀγέσθω·
οἱ δ' ἄλλοι φιλότητα καὶ ὄρκια πιστὰ τάμωμεν.”

95 Ὡς ἔφαθ', οἱ δ' ἄρα πάντες ἀκὴν ἐγένοντο σιωπῇ·

4. Paris doet de Grieken een voorstel om de oorlog te beëindigen (VII, 347-374 = CE 1992-II)

Na het tweegevecht tussen Paris en Menelaüs en de schending van het bestand door de Trojaan Pandarus is de strijd hervat. Een duel tussen Hector en Ajax is onbeslist gebleven. De Grieken zijn naar hun kamp teruggekeerd en de Trojanen hebben zich teruggetrokken in de stad. Daar overleggen de Trojanen wat hun nu te doen staat. Antenor stelt voor Helena en al haar bezittingen aan Menelaüs terug te geven.

354 Ἦτοι ὃ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔξετο· τοῖσι δ' ἀνέστη

355 δῖος Ἀλέξανδρος, Ἑλένης πόσις ἠΰκόμοιο,

ὅς μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

“Ἀντῆνορ, σὺ μὲν οὐκέτ' ἐμοὶ φίλα ταῦτ' ἀγορεύεις·

οἶσθα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε νοῆσαι.

Εἰ δ' ἐτέον δὴ τοῦτον ἀπὸ σπουδῆς ἀγορεύεις,

360 ἔξ ἄρα δὴ τοι ἔπειτα θεοὶ φρένας ὤλεσαν αὐτοί.

Αὐτὰρ ἐγὼ Τρῶεσσι μέθ' ἵπποδάμοις ἀγορεύσω·

ἀντικρὺ δ' ἀπόφημι· γυναῖκα μὲν οὐκ ἀποδώσω·

κτῆματα δ', ὅσσ' ἀγόμην ἐξ Ἄργεος ἡμέτερον δῶ,

πάντ' ἐθέλω δόμεναι καὶ ἔτ' οἴκοθεν ἄλλ' ἐπιθεῖναι.”

365 Ἦτοι ὃ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔξετο· τοῖσι δ' ἀνέστη

Δαρδανίδης Πρίαμος, θεόφιν μῆστωρ ἀτάλαντος,

ὃ σφιν, εὐφρονέων, ἀγορήσατο καὶ μετέειπε·

“Κεκλῦτε μευ, Τρῶες καὶ Δάρδανοι ἠδ' ἐπίκουροι,

ὄφρ' εἶπω, τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.

370 Νῦν μὲν δόρπον ἔλεσθε κατὰ πτόλιν, ὡς τὸ πάρος περ,

καὶ φυλακῆς μνήσασθε καὶ ἐγρήγορθε ἕκαστος,

ἠῶθεν δ' Ἰδαῖος ἴτω κοίλας ἐπὶ νῆας

εἰπέμεν Ἀτρείδης, Ἀγαμέμνονι καὶ Μενελάῳ,

μῦθον Ἀλεξάνδροιο, τοῦ εἵνεκα νεῖκος ὄρωρε.”

5. Achilles kiest voor het leven (IX, 401-420)

Achilles spreekt tot het gezantschap dat hem bij monde van Odysseus heeft gevraagd weer aan de strijd deel te nemen. Achilles is echter helemaal niet geïnteresseerd in de schatten die Agamemnon hem aanbiedt. Hij wil naar huis en daar van het leven genieten: het leven is immers het mooiste dat er bestaat, daar kunnen bezittingen niet tegenop.

- 401 Οὐ γὰρ ἐμοὶ ψυχῆς ἀντάξιον οὐδ' ὅσα φασὶν
Ἴλιον ἐκτῆσθαι, εὖ ναιόμενον πτολίεθρον,
τὸ πρὶν ἐπ' εἰρήνης, πρὶν ἐλθεῖν υἱας Ἀχαιῶν,
οὐδ' ὅσα λάϊνος οὐδὸς ἀφήτορος ἐντὸς ἐέργει,
- 405 Φοίβου Ἀπόλλωνος, Πυθοῖ ἔνι πετρηέσση.
Ληῖστοὶ μὲν γάρ τε βόες καὶ ἴφια μῆλα,
κτητοὶ δὲ τρίποδές τε καὶ ἵππων ξανθὰ κάρηνα·
ἀνδρὸς δὲ ψυχὴ πάλιν ἐλθεῖν οὔτε λειῖστή
οὔθ' ἐλετή, ἐπεὶ ἄρ κεν ἀμείψεται ἔρκος ὀδόντων.
- 410 Μήτηρ γάρ τέ μέ φησι, θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα,
διχθαδίας κῆρας φερέμεν θανάτοιο τέλοσδε.
Εἰ μὲν κ' αὐθι μένων Τρώων πόλιν ἀμφιμάχωμαι,
ἄλετο μὲν μοι νόστος, ἀτὰρ κλέος ἄφθιτον ἔσται·
εἰ δέ κεν οἴκαδ' ἵκωμι φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
415 ἄλετό μοι κλέος ἐσθλόν, ἐπὶ δηρὸν δέ μοι αἰῶν

ἔσσεται, οὐδέ κέ μ' ὤκα τέλος θανάτοιο κιχεΐη.

Καὶ δ' ἂν τοῖς ἄλλοισιν ἐγὼ παραμυθησαίμην

οἴκαδ' ἀποπλείειν, ἐπεὶ οὐκέτι δῆετε τέκμων

Ἰλίου αἰπεινῆς· μάλα γάρ ἐθεν εὐρύοπα Ζεὺς

420 χεῖρα ἐὴν ὑπερέσχε, τεθαρσῆκασι δὲ λαοί.

6. De Trojanen vrezzen Patroclus (XVI, 268-288)

Patroclus en de Myrmidoniërs zijn de strijd ingegaan en vallen de Trojanen aan.

268 Πάτροκλος δ' ἐτάροισιν ἐκέκλετο μακρὸν αὔσας·

“Μυρμιδόνες, ἔταροι Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος,

270 ἀνέρες ἔστε, φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς,

ὡς ἂν Πηλεΐδην τιμήσομεν, ὃς μέγ' ἄριστος

Ἄργείων παρὰ νηυσὶ καὶ ἀγγέμαχοι θεράποντες,

γνῶ δὲ καὶ Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων

ἦν ἄτην, ὃ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτεισεν.”

275 Ὡς εἰπὼν ὄτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἐκάστου,

ἐν δὲ πέσον Τρώεσσιν ἀολλέες· ἀμφὶ δὲ νῆες

σμερδαλέον κονάβησαν αὔσαντων ὑπ' Ἀχαιῶν.

Τρῶες δ' ὡς εἶδοντο Μενoitίου ἄλκιμον υἱόν,

αὐτὸν καὶ θεράποντα, σὺν ἔντεσι μαρμαίροντας,

280 πᾶσιν ὀρίνθη θυμός, ἐκίνηθεν δὲ φάλαγγες,

ἐλπόμενοι παρὰ ναυφί ποδώκεα Πηλεΐωνα

μνηθμὸν μὲν ἀπορρῖψαι, φιλότητα δ' ἐλέσθαι·

πάπτηγεν δὲ ἕκαστος, ὅπη φύγοι αἰπὺν ὄλεθρον.

Πάτροκλος δὲ πρῶτος ἀκόντισε δουρὶ φαεινῷ
285 ἀντικρὺ κατὰ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο,
νηϊ πάρα πρύμνη μεγαθύμου Πρωτεσιλάου,
καὶ βάλε Πυραίχμην, ὃς Παίονας ἵπποκορυστὰς
ἤγαγεν ἐξ Ἀμυδῶνος ἀπ' Ἀξιοῦ εὐρὺ ρέοντος·

7. Hera wil niet dat Zeus Sarpedon van de dood redt (XVI, 439-461)

Patroclus en Sarpedon stormden op elkaar af. Zeus kreeg medelijden met zijn zoon en zei tegen Hera dat hij overwoog Sarpedon levend van het strijdtoneel te halen en hem te redden.

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη·

440 “Αἰνότατε Κρονίδη, ποῖον τὸν μῦθον ἔειπες;

Ἄνδρα θνητὸν ἐόντα, πάλαι πεπρωμένον αἴση,

ἄψ' ἐθέλεις θανάτοιο δυσηχέος ἐξαναλῦσαι;

Ἔρδ'· ἀτὰρ οὐ τοι πάντες ἐπαινέομεν θεοὶ ἄλλοι.

Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν·

445 αἶ κε ζῶν πέμψης Σαρπηδόνα ὄνδε δόμονδε,

φράζεο μή τις ἔπειτα θεῶν ἐθέλησι καὶ ἄλλος

πέμπειν ὃν φίλον υἱὸν ἀπὸ κρατερῆς ὑσμίνης·

πολλοὶ γὰρ περὶ ἄστυ μέγα Πριάμοιο μάχονται

υἰέες ἀθανάτων, τοῖσιν κότον αἰνὸν ἐνήσεις.

450 Ἄλλ' εἶ τοι φίλος ἐστί, τεὸν δ' ὀλοφύρεται ἦτορ,

ἦτοι μὲν μιν ἔασον ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ

χέρσ' ὑπο Πατρόκλοιο Μενoitιάδαο δαμῆναι·

αὐτὰρ ἐπὶν δὴ τὸν γε λίπη ψυχὴ τε καὶ αἰὼν,

πέμπειν μιν Θάνατόν τε φέρειν καὶ νήδυμον Ἕπνον,

455 εἰς ὃ κε δὴ Λυκίης εὐρείης δῆμον ἴκωνται,
ἔνθα ἔταρχύσουσι κασίγνητοὶ τε ἔται τε
τύμβω τε στήλῃ τε· τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ θανόντων.”
Ἦς ἔφατ', οὐδ' ἀπίθησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
αἱματοέσσας δὲ ψιάδας κατέχευεν ἔραζε
460 παῖδα φίλον τιμῶν, τὸν οἱ Πάτροκλος ἔμελλε
φθίσειν ἐν Τροίῃ ἐριβόλακι, τηλόθι πάτρης.

8. Achilles wil Patroclus niet vergeten (XXII, 376-394)

Achilles heeft Hector na zijn dood van zijn wapenrusting beroofd en de andere Grieken hebben zijn lijk verminkt. Na enige aarzeling spoort Achilles hen aan terug te gaan naar het legerkamp.

Τὸν δ' ἐπεὶ ἐξενάρηξε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς,
στὰς ἐν Ἀχαιοῖσιν ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευεν·
“ὦ φίλοι, Ἀργείων ἠγήτορες ἠδὲ μέδοντες,
ἐπεὶ δὴ τόνδ' ἄνδρα θεοὶ δαμάσασθαι ἔδωκαν,
380 ὃς κακὰ πόλλ' ἔρρεξεν, ὅς' οὐ σύμπαντες οἱ ἄλλοι,
εἰ δ' ἄγετ', ἀμφὶ πόλιν σὺν τεύχεσι πειρηθῶμεν,
ἄφρα κ' ἔτι γνῶμεν Τρώων νόον, ὅν τιν' ἔχουσιν,
ἢ καταλείψουσιν πόλιν ἄκρην, τοῦδε πεσόντος,
ἦε μένειν μεμάασι, καὶ Ἴκτορος οὐκέτ' ἐόντος.
385 Ἄλλὰ τίη μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός;
Κεῖται πὰρ νήεσσι νέκυς ἄκλαυτος ἄθαπτος
Πάτροκλος· τοῦ δ' οὐκ ἐπιλήσομαι, ὄφρ' ἂν ἔγωγε
ζωοῖσιν μετέω καὶ μοι φίλα γούνατ' ὀρώρη·
εἰ δὲ θανόντων περ καταλήθοντ' εἰν Ἀΐδαο,
390 αὐτὰρ ἐγὼ καὶ κεῖθι φίλου μεμνήσομ' ἐταίρου.
Νῦν δ' ἄγ', ἀεΐδοντες παιήονα, κούροι Ἀχαιῶν,

νηυσὶν ἔπι γλαφυρήσι νεώμεθα, τόνδε δ' ἄγωμεν.

Ἦράμεθα μέγα κῦδος· ἐπέφνομεν Ἴκτορα δῖον,

ὦ Τρῶες κατὰ ἄστυ θεῶ ὡς εὐχετόωντο.”

9. Achilles moet het lijk van Hector afstaan (XXIV, 100-119)

Apollo heeft de goden bijeengeroepen en zich beklaagd over de mishandeling door Achilles van het lijk van Hector. De godin Thetis krijgt van Zeus de opdracht om Achilles ertoe te brengen het lijk van Hector aan diens vader af te staan.

- 100 Ἥ δ' ἄρα παρ Διὶ πατρὶ καθέζετο, εἶξε δ' Ἀθήνη.
Ἦρη δὲ χρύσειον καλὸν δέπας ἐν χειρὶ θῆκε
καὶ ῥ' εὐφρην' ἐπέεσσι· Θέτις δ' ὄρεξε πιούσα.
Τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
“Ἦλυθες Οὐλυμπόνδε, θεὰ Θέτι, κηδομένη περ,
105 πένθος ἄλαστον ἔχουσα μετὰ φρεσίν· οἶδα καὶ αὐτός·
ἀλλὰ καὶ ὧς ἐρέω, τοῦ σ' εἵνεκα δεῦρο κάλεσσα.
Ἐννήμαρ δὴ νεῖκος ἐν ἀθανάτοισιν ὄρωρεν
Ἐκτορος ἀμφὶ νέκυι καὶ Ἀχιλλῆϊ πτολιπόρθῳ·
κλέψαι δ' ὀτρύνουσιν ἐϋσκοπον Ἀργειφόντην·
110 αὐτὰρ ἐγὼ τόδε κῦδος Ἀχιλλῆϊ προτιάπτω,
αἰδῶ καὶ φιλότητα τεῖην μετόπισθε φυλάσσων.
Αἶψα μάλ' ἐς στρατὸν ἐλθὲ καὶ υἱεῖ σῶ ἐπίτειλον·
σκύζεσθαι οἱ εἰπὲ θεούς, ἐμὲ δ' ἔξοχα πάντων
ἀθανάτων κεχολῶσθαι, ὅτι φρεσὶ μαινομένησιν

115 Ἔκτορ' ἔχει παρὰ νηυσὶ κορωνίσιν οὐδ' ἀπέλυσεν,
αἷ κέν πως ἐμέ τε δείσῃ ἀπό θ' Ἔκτορα λύσῃ.
Αὐτὰρ ἐγὼ Πριάμφ μεγαλήτορι Ἴριν ἐφήσω
λύσασθαι φίλον υἱὸν, ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
δῶρα δ' Ἀχιλλῆϊ φερέμεν, τὰ κε θυμὸν ἰήνη.”

10. De rouwklacht van Andromache (XXIV, 723-742)

Het lijk van Hector ligt opgebaard in het paleis van Priamus. Mannen en vrouwen heffen een klaaglied aan.

- 723 Τῆσιν δ' Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἦρχε γόοιο,
Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο κάρη μετὰ χερσὶν ἔχουσα·
- 725 “Ἄνερ, ἀπ' αἰῶνος νέος ὄλεο, κὰδ δέ με χήρην
λείπεις ἐν μεγάροισι· πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὐτως,
ὄν τέκομεν σύ τ' ἐγὼ τε δυσάμμοροι, οὐδέ μιν οἴω
ἦβην ἴξεσθαι· πρὶν γὰρ πόλις ἦδε κατ' ἄκρης
πέρσεται· ἦ γὰρ ὄλωλας ἐπίσκοπος, ὅς τέ μιν αὐτὴν
- 730 ῥύσκει, ἔχεις δ' ἀλόχους κεδνὰς καὶ νήπια τέκνα·
αἶ δὴ τοι τάχα νηυσὶν ὀχήσονται γλαφυρῆσι,
καὶ μὲν ἐγὼ μετὰ τῆσι· σὺ δ' αὖ, τέκος, ἢ ἐμοὶ αὐτῇ
ἔψαι, ἔνθα κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο,
ἀθλεύων πρὸ ἄνακτος ἀμειλίχου· ἢ τις Ἀχαιῶν
- 735 ῥίψει, χειρὸς ἐλὼν, ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον,
χωόμενος, ᾧ δὴ που ἀδελφεὸν ἔκτανεν Ἔκτωρ
ἢ πατέρ' ἠὲ καὶ υἰόν, ἐπεὶ μάλα πολλοὶ Ἀχαιῶν
Ἔκτορος ἐν παλάμησιν ὀδᾶξ ἔλον ἄσπετον οὐδᾶς.

Οὐ γὰρ μείλιχος ἔσκε πατήρ τεὸς ἐν δαΐ λυγρῆ·

740 τῷ καί μιν λαοὶ μὲν ὀδύρονται κατὰ ἄστν,

ἄρρητον δὲ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας,

Ἴκτορ· ἐμοὶ δὲ μάλιστα λελείπεται ἄλγεα λυγρά·